

CZU: 351.746.1:272-472(=511.141)(439)

[https://doi.org/10.59295/sum10\(180\)2023_07](https://doi.org/10.59295/sum10(180)2023_07)

CONTRIBUȚII LA ISTORIA INSTITUTULUI PONTIFICAL MAGHIAR DIN PERSPECTIVA SERVICIILOR SECRETE MAGHIARE ÎN PERIOADA RĂZBOIULUI RECE

*István BANDI,**Universitatea Națională de Servicii Publice (NKE),
Arhiva Istorică a Serviciilor Secrete din Ungaria (ABTL), Budapesta, Ungaria*

La întrunirea secretă a serviciilor secrete ale statelor membre ale Blocului Estic organizată la Moscova în martie 1955 au fost trasate sarcinile principale ale fiecărui serviciu secret socialist. Serviciile maghiare, pe lângă activitățile de informații îndreptate împotriva centrelor de emigranți din statele capitaliste, a primit o sarcină ca în următorul deceniu să lanseze acțiuni informative împotriva Vaticanului. Prezentul studiu examinează activitatea structurilor informative maghiare kadariene la nivel de obiectiv, adică o acțiune concretă desfășurată pe teritoriul Italiei împotriva unei instituții pontificale, care s-a intensificat începând de la mijlocul anilor 1960, prin racolarea și integrarea agenților în Institutul Pontifical Ungar care funcționa la Roma. Analiza pune un accent deosebit pe introducerea conceptelor de metodologie contemporană a intelligence-ului maghiar.

Cuvinte-cheie: Institutul Pontifical Maghiar, serviciile secrete maghiare kadariene, metode de racolare.

CONTRIBUTIONS TO THE HISTORY OF THE HUNGARIAN PONTIFICAL INSTITUTE FROM THE PERSPECTIVE OF THE HUNGARIAN SECRET SERVICES DURING THE COLD WAR

At the secret meeting of the secret services of the Eastern Bloc member states organized in Moscow in March 1955, the main tasks of each socialist secret service were outlined. The Hungarian services, in addition to the intelligence activities directed against the emigrant centers in the capitalist states, received a task to launch informational actions against the Vatican in the next decade. The present study examines the activity of Hungarian informational structures from the Kadar era at the objective level, that is, a concrete action carried out on Italian territory against a pontifical institution, which gained momentum starting from the mid-60s, by recruiting and integrating agents into the Hungarian Pontifical Institute operating in Rome. The analysis places special emphasis on the introduction of contemporary Hungarian intelligence methodology concepts.

Keywords: The Hungarian Pontifical Institute, the Hungarian Kadarian secret services, methods of recruitment.

Cel de-al II-lea Conciliu Vatican și acordul parțial interstatal, încheiat în 1964 au pus într-o lumină nouă activitatea Institutului Pontifical Maghiar (în continuare, IPM) [1] care funcționase anterior ca centru al emigrației ecleziastice maghiare. „Ca urmare a acordului parțial, încheiat între Republica Populară Ungară și Vatican în 1964, *complexul de clădiri* din Roma a redevenit proprietatea bisericii maghiare în februarie 1965 și a fost desemnat cămin studentesc pentru preoții care studiau la universitățile din Roma” [2, p. 5].

Un raport al securității de stat din acea epocă oferă o relatare concretă a schimbării, care a deschis posibilitatea de a continua studiile pentru tinerii clerici, dar aparatul a început să activeze în mod intens. Serviciile securității statului maghiar au dezvoltat noi metode pentru a servi, de asemenea, scopurilor de informații, în plus față de rolul principal al instituției aflate sub supravegherea statului.

Prin intermediul acestui post de informații de prima linie, securitatea statului maghiar, pe lângă faptul că a perturbat și mai mult emigrația clericală maghiară, a încercat în mod constant să influențeze negocierile dintre Vatican și statul maghiar. Serviciile de informații au avut, de asemenea, un rol special în influențarea numirilor. În lucrarea de față, voi încerca să ofer o descriere metodologică detaliată a unor proceduri neexplorate până acum ale securității statului, procedurile de marșrutizare a agenților în instituțiile de învățământ din străinătate.

Surse folosite în cercetare

Lucrările de explorare a documentelor au ajuns într-un stadiu în care putem reconstitui în mod corespunzător rolul Institutului Pontifical Maghiar în culegerea de informații ale serviciilor secrete maghiare.

Sursele primare au fost dosarele de obiectiv, mape anexe (dosare în care au fost depuse notele colaboratorilor) și de rețea din Arhiva Istorică a Serviciilor Securității Statului, iar materiale secundare au fost furnizate de manualele utilizate în cadrul fostului Departament al Securității Statului din cadrul Școlii de Poliție. Aceste surse ne-au făcut să înțelegem rolul liderilor și studenților IPM în activitatea de informații.

În principal, dosarul, cunoscut sub numele de „Palota” [2], conține metodele de bază ale serviciilor de informații care au fost elaborate între 1964 și 1976 de către Direcțiile III/III-1-a [3] și III/I-45 [4] ale Ministerului de Interne (denumit în continuare „MI”) în cursul procesării IPM ca obiectiv. Dosarul obiectiv oferă o imagine cuprinzătoare a relocărilor de agenți care au permis structurilor informative maghiare să își atingă scopul: să influențeze Vaticanul și clericii maghiari din exil, permițând în același timp compromiterea liderilor de mijloc și a elitelor Bisericii Catolice din Ungaria.

Datele privind recrutarea [5] și dosarele existente [6] analizate în această cercetare au permis reconstituirea istoriei vieții individuale a celor vizați de serviciile secrete. Am identificat traiectorii de viață care, atunci când sunt examinate în mod izolat, constituie o serie de acte personale, în timp ce, atunci când sunt plasate într-un cadru instituțional, acestea s-au manifestat ca un instrument eficient al securității statului. Manualele utilizate [7] au oferit o bază pentru înțelegerea proceselor de informații (desfășurare, rezidență).

Astfel, a devenit clar că, în spatele acestei relații ecleziastico-politice, se foloseau noi instrumente de informații în locul celor anterioare și că acestea erau mai eficiente în cadrul instituțiilor ecleziastice. Trimițând în mod legal clerici la Roma pentru a-și continua studiile, *Colegiul Episcopal* a permis serviciilor de informații să lucreze în rețea și să adune date. În această lumină, se poate spune, de asemenea, că acordul parțial din 1964 a adus o schimbare de paradigmă pentru forțele de securitate invizibile ale statului. În acest proces de investigare a documentelor, am reușit să reconstituim sistemul procesului de recrutare și desfășurare a clericilor care au devenit liderii și studenții IPM. Obiectivul principal al studiului de față a fost mai degrabă prezentarea instrumentelor securității statului și nu demascarea recruților.

Metodele/Sistemul de pregătire a acțiunilor

Colegiul Episcopal Maghiar putea trimite preoți hirotoniți din diferite eparhii ale țării la IPM pentru o perioadă de 1-3 ani, pe baza permisiunii Oficiului Ecleziastic de Stat. Din dosarele obiect examinate reiese că preoți cu opinii politice ostile (regimului comunist) nu puteau fi studenți ai Institutului.

Serviciile de securitate ale statului competente adaptează Rezidența de la Roma existentă [8] și rețelele asociate acesteia pentru a procesa în mod operațional schimbările din situația IPM. Această schimbare a fost posibilă datorită „noului” statut juridic al IPM. Cu toate acestea, utilizarea operațională a Institutului ar putea avea succes numai dacă Direcțiile III/III și III-1 își vor coordona activitatea.

Materialul sursă a furnizat suficiente dovezi că această cooperare s-a soldat cu succes. Acțiunile lor au vizat în primul rând plasarea unor persoane adecvate în rețea printre ofițerii și studenții care urmau să fie detașați. Faptul că acești candidați pentru detașare de la Direcția III/1 au fost selectați dintre agenții verificați ai Direcției III/III cu experiență operațională este, de asemenea, o dovadă a unei cooperări eficiente. Direcția III/III prin intermediul departamentelor sale regionale competente a identificat și a căutat potențiali studenți care, după un studiu și o formare corespunzătoare, au fost încredințați ofițerilor competenți din Direcția III/I. Procedurile de marșrutizare s-au desfășurat apoi în comun.

Ofițerii celor două direcții au elaborat un plan de acțiune comun, a cărui caracteristică cea mai importantă era realizarea obiectivelor de perspectivă, adică securitatea statului se aștepta ca studenții selectați, într-o perspectivă de 5-10 ani să formeze baza liderilor de vârf și de mijloc ai Bisericii Maghiare, iar apoi să devină grupul cel mai influent. Această perspectivă a crescut și mai mult vulnerabilitatea bisericii și a oferit securității statului o linie de atac suplimentară. În elaborarea planului s-a ținut cont de faptul că Institutul Pontifical Maghiar din Roma ar fi o sursă eficientă de informare, de găsirea persoanelor potrivite pentru racolare [9] și de activități de influențare vizând Vaticanul, clerul italian și emigrația ecleziastică maghia-

ră din Italia. În plus, poziția studenților Institutului oferea posibilitatea de a cunoaște diferitele birouri și congregații ale Vaticanului, de a lucra în școlile papale și de a stabili contacte cu valoare operațională cu studenții.

În asemenea cazuri, procedura a început în mod obișnuit, mai întâi culegerea de informații despre țintă, în acest caz despre IPM: „Am colectat din arhivele ambasadei noastre de la Roma materialele de arhivă relevante privind [...] statutul juridic, regulamentele operaționale și activitățile practice ale Institutului Papal Maghiar”. [2, p. 35]. ... O culegere de date similară a fost realizată în Ungaria, unde pentru „completarea” cu obiecte noi luate în lucrare, a listei candidaților, considerați de episcopi capabili pentru continuarea studiilor la Roma a fost obținută în perioada inițială prin rețea de la organisme județene.

În același timp, s-a verificat paralel dacă printre persoanele numite pentru a-și continua studiile după decizia episcopatului se numără și persoane potențiale pentru rețea care, pe lângă continuarea studiilor, erau destinate să joace un rol operațional. În planul de acțiune comun al Direcțiilor III/I și III/III, elaborat în aprilie 1965, s-a indicat în mod expres că „cel puțin doi agenți instruiți, experimentați și de încredere vor fi desemnați printre studenții care vor fi trimiși în toamna anului 1965” [2, p. 44]. Detașarea mai multor membri ai rețelei la o singură *instituție* era avantajoasă, deoarece asigura și controlul rețelei. După unele dificultăți inițiale și pe baza experienței din primii ani, au fost dezvoltate metode eficiente, care au constat în contactarea tuturor persoanelor ecleziastice care ar putea deveni studenți ai IPM. Au fost concepute două proceduri pentru a-i promova pe candidați – care îndeplineau obiectivele operaționale – să figureze pe lista episcopilor.

Primul grup a fost format din cei care, încrezători în propriile capacități, s-au oferit voluntar să se adreseze episcopului lor pentru continuarea studiilor. În practică, acest lucru a însemnat că, prin intermediul rețelelor din eparhii și birouri eparhiale, organisme au luat cunoștință de persoanele care au solicitat episcopului lor continuarea studiilor. Pe baza informațiilor obținute în mod operațional, cei care s-au prezentat în mod voluntar au fost supuși studiului și monitorizării.

Cel de-al doilea grup a fost format din cei care au fost încurajați de ofițerii operaționali să se înscrie. În acest caz, paragraful relevant din planul de acțiune comun vorbește de la sine: „vom selecta agenții cei mai potriviți pentru angajarea în străinătate din rețeaua existentă de agenți, îi vom selecta cu implicarea organelor informative gazdă, îi vom forma, vom depune cereri de formare continuă și, prin intermediul rețelei noastre de cercuri de conducere eparhiale, îi vom recomanda episcopilor pentru plasare” [2, p. 45]. Aceste persoane au fost studiate și selectate cu atenție, în conformitate cu regulile psihologiei operaționale [9]. Următoarea etapă era cea a angajării, care consta în recrutarea și formarea treptată pentru munca de informații. Direcția III/III-1 a preluat acele persoane care au fost considerate potrivite pentru procedurile de marșrutizare.

Pe lângă studenți, securitatea statului l-a plasat și pe șeful instituției anchetate în funcția desemnată conform obiectivelor operaționale: „Selectăm și procesăm persoanele potrivite pentru funcția de conducere a IPM. Lucrăm în rețea pentru a asigura trimiterea agenților potriviți și pregătiți. Trei agenți potriviți vor fi selectați, procesați, examinați și pregătiți pentru a ocupa postul de director adjunct care va deveni vacant în toamna anului 1965, iar candidatul va fi aprobat de Colegiul Episcopal și de Oficiul de Stat al Bisericii înainte de a fi detașat” [2, p. 46].

Până la mijlocul anilor 1970, în conformitate cu obiectivele recunoașterii, căutarea persoanelor potrivite pentru racolare a fost extinsă printre absolvenții din 1968, mărinț și mai mult lista celor care aveau șanse să devină episcopi și, în cele din urmă, candidați la episcopat. În acest fel, în urma procedurilor securității statului cu scopul de „a umple cu candidați” locurile la Institutul Pontifical Maghiar au fost admise doar persoanele potrivite, recrutate și „infiltrate” de servicii, în timp ce cei „nepotriviți” au fost împiedicați să plece la studii.

Procedurile de marșrutizare

Ofițerii de la Direcția III/III-1-a, în cooperare cu serviciile secrete competente *au examinat* persoanele selectate [9] și le-au supus unui *control preliminar* [9]. Ofițerii au pus un accent deosebit pe asigurarea faptului că personalitatea candidatului supus procedurilor de marșrutizare să corespundă cerințelor servi-

ciilor secrete. În general, serviciile s-au concentrat asupra adecvării atitudinilor și calităților personale ale candidaților [9] pentru îndeplinirea sarcinilor preventive [9] și de influențare [9].

De asemenea, a fost luat în considerare faptul că prin contactele sale interne și externe să fie capabil de a-și stabili un potențial de informații (și de sprijin). La fel, era esențial ca persoana din rețea care urma să fie marșrutizată să aibă un simț dezvoltat al combinațiilor și al conspirației [9].

În toate cazurile, datele studiului și ale inspecției i-au convins pe ofițeri că, în general, candidatul era de încredere [9], că avea o atitudine corectă și că avea toate aptitudinile și abilitățile pentru a deveni un bun membru al rețelei [9] într-un timp scurt, cu o conducere consecventă și o pregătire intenționată. De asemenea, ei sunt mulțumiți că acesta este loial din punct de vedere politic, progresist și că este de acord cu problemele politice fundamentale. Persoana selectată a fost supusă unui control constant pentru a o cunoaște mai bine, folosind verificări operaționale secrete, așa-numite „verificări K” [9], verificări mutiple ale rețelei și regula/metoda 3/a [9].

Este de remarcat faptul că interesul manifestat de către persoanele intervievate a jucat un rol semnificativ în decizia acestora de a coopera, ceea ce indică carierismul specific rețelei. În toate cazurile pe care le-am studiat, cooperarea cu organele, de fapt a fost un compromis ce s-a realizat doar în speranța obținerii unor beneficii.

După un studiu adecvat, ofițerii au elaborat un *plan de instruire* [9]. După ce planul a fost aprobat, aceștia au asigurat locul de instruire cu ajutorul organelor informative operaționale potrivite. Conform prescripției teoretice, „timpul necesar pentru instruire trebuie planificat cu precizie (pe un orar) și trebuie alocat timpul necesar. Instruirea poate dura mai multe zile, eventual săptămâni. Acest lucru poate necesita legalizarea timpului persoanei din rețea prin scădere (curs, detașare în mediul rural etc.). Pentru pregătire se poate lua în considerare doar casa conspirativă (K) sau casa de întâlnire (T) [7, p. 37]. În practică, pregătirea putea să se desfășoare într-un hotel pe o perioadă de 2-3 zile, într-o locație protejată care respectă regulile de conspirație.

Agentul a fost instruit să lucreze în rețea în străinătate după cum urmează: subiectele abordate în cadrul instruirii s-au axat pe trei domenii generale. În primul rând, formarea politică, formarea sau perfecționarea lingvistică și formarea profesională-operațională. Al doilea subiect de formare nu a fost abordat în cadrul procedurilor de marșrutizare. Ca introducere, s-a discutat în general despre serviciile de informații socialiste, cu o examinare ideologică a motivelor pentru care serviciile de informații socialiste erau necesare. Educația ideologică a fost menționată atunci când candidatului i s-a vorbit despre așteptările personalului serviciilor. În conformitate cu domeniul vizat, au fost prezentate situația politicii interne și externe din Italia și rolul internațional al Italiei. Au fost completate cunoștințele despre Vatican și personalitățile de vârf și, în final, a fost prezentată relația dintre Republica Populară Ungară și Vatican. O atenție deosebită a fost acordată situației, activităților și personalităților de frunte ale emigrației ecleziastice maghiare.

În cadrul domeniului profesional-operațional, un capitol separat din cadrul instruirii a fost dedicat prezentării *cunoștințelor de bază ale securității statului*: agentul a fost confruntat cu conceptele de conspirație și legendă (istoria personală a agentului în acoperire în străinătate), precum și cu specificul muncii sub acoperire pentru securitatea statului, în funcție de sarcinile pe care trebuia să le îndeplinească. Au fost abordate în detaliu metodele și aspectele legate de crearea rețelelor de contacte, cercetarea, studiul, selecția, cunoașterea și stabilirea unor contacte permanente, prelucrarea acestora, căutarea persoanelor potrivite pentru racolare [9] și analiza surselor de știri [9]. Au fost descrise metodele de obținere a informațiilor.

Conceptul de acțiune informative camuflată [9] și capturile sale au fost menționate în mod special. Aceștia l-au învățat pe agent cum să colecteze date [9], cum să ia notițe, cum să le stocheze și cum să le distrugă. S-a pus accentul pe cerințele de raportare, pe modul de întocmire a raportului și pe modul de pregătire a acestuia pentru livrare. De asemenea, au fost explicate conceptul și importanța legăturii și a menținerii legăturii [9], formele și metodele de legătură personală [9]. De asemenea, candidatul a putut afla despre tipurile de întâlniri și despre cum să se pregătească pentru întâlniri. De asemenea, el a putut afla despre mecanismele de desfășurare a ședințelor, cum să se apropie de locul de întâlnire, importanța și metodele de autocontrol [9], crearea legendei [9] ședințelor [9], comportamentul care trebuie urmat în cadrul ședinței.

S-a pus un accent puternic pe problema *contraspionajului*. Au fost prezentate în detaliu metodele și mijloacele de contraspionaj: agenția, studiul acesteia, supravegherea externă, monitorizarea corespondenței, interceptările telefonice, cercetarea sub acoperire [9], utilizarea mijloacelor legale, provocarea [9]. Ofițerilor li s-au prezentat modalitățile de apărare împotriva evaziunii, conduita care trebuie urmată în cazul unei dezvăluiri.

În timpul instruirii, ofițerii au explicat, de asemenea, *linia de conduită* [9] elaborată în planul de formare pentru persoana din rețea care urma să fie supusă procedurilor de marșrutizare. La elaborarea liniei de conduită, s-a ținut cont de faptul că preoții care mergeau la IPM erau detașați în mod legal la Roma cu acordul autorităților maghiare de stat și bisericești. Prin urmare, persoana din rețea trebuia să exercite formele de conduită corespunzătoare. Agentul trebuia să caute să fie considerat de rector și de magistrați IPM ca o persoană cu perspectivă pentru funcții ecleziastice superioare.

În construirea relațiilor agentul a trebuit să fie atent și, în măsura în care a fost necesar, prudent, dar ferm în abordarea sa pentru a atinge obiectivele operaționale. A trebuit să fie respectuos și conciliant cu membrii emigrației clericale maghiare sau cu alte persoane ecleziastice și laice. Ca regulă generală de conduită, a trebuit să aibă grijă să nu dezvăluie niciodată contradicții în declarațiile sale.

Agenții sunt, de asemenea, instruiți să se consulte în prealabil cu persoana de contact în cazul în care li se cere să facă o declarație oficială (radio, presă) și să se ghideze după instrucțiunile acesteia. În cadrul interviurilor, situația trebuie prezentată întotdeauna într-un mod realist. Li se reamintește, de asemenea, să nu se angajeze în niciun fel (moral, financiar, politic).

În reprezentarea problemelor bisericii catolice, declarațiile și comportamentul lor trebuiau să reflecte loialitatea față de biserică, dar și cetățenia loială și respectuoasă a Republicii Populare Maghiare. În mod firesc, ofițerii au stipulat, de asemenea, că evoluția relației dintre stat și biserică din ultimul deceniu trebuia să se reflecte în manifestările lor.

În același timp, agenții nu puteau nega dificultățile bisericii maghiare, dar era necesar să sublinieze că singura cale de a le rezolva era să continue să îmbunătățească relațiile dintre stat și biserică, ținând cont de interesele reciproce. De asemenea, agentul era pregătit pentru posibilitatea ca, în cazul în care autoritățile italiene competente se arătau interesate de persoana sa, să nu-și poată schimba comportamentul, trebuia să își continue sarcinile zilnice și era obligat să raporteze observațiile sale persoanei de contact cât mai curând posibil.

Ultima parte a instruirii se refera la *defnirea sarcinilor*, în timpul căreia au fost definite sarcinile agentului. Acestea erau sarcini adaptate și, în fiecare caz, corespundeau capacităților de informații ale agentului și necesităților informative ale Direcției III/I [9]. Persoanele din rețea, marșrutizate în IPM trebuiau să încerce să culeagă opiniile și ideile Vaticanului privind situația politică din Ungaria și biserică. De asemenea, ei trebuiau să monitorizeze conceptele politicii bisericești a Vaticanului și măsurile planificate privind personalul care afectau bisericile din țările socialiste. Organele informative s-au interesat de acțiunile de politică externă planificate de Vatican cu privire la problemele internaționale majore și de dezvoltarea conflictelor și a relațiilor de putere între indivizii și tendințele interne care influențează politica externă a Vaticanului. De asemenea, a manifestat interes pentru informațiile asupra activităților bisericilor naționale din țările socialiste, ale reprezentanților acestora sau ale emigranților bisericești, ostili țării sau comunității în cauză. Erau solicitate în mod constant informații despre pregătirile pentru congrese ecleziastice importante, reuniuni, sinoade etc., despre subiectele luate în discuție, pozițiile unor personalități importante, controversese și rezoluțiile adoptate.

Un punct sensibil al informațiilor a fost activitatea emigrației, dezvoltarea influenței sale față de Vatican. Serviciul de informații era preocupat în special de conflictele și problemele din cadrul emigrației și de procesele de polarizare care se dezvoltau între ele.

Securitatea de stat se aștepta ca studentul marșrutizat să sporească în continuare prestigiul și stima IPM, să mențină relații bune cu rectorii, colegii de facultate și cu toți cei care pot contribui la promovarea acestora. Se aștepta ca agentul să își finalizeze studiile cât mai bine, punând astfel bazele viitoarei sale posibilități de angajare. Agentului i s-a reamintit, de asemenea, că, odată ce era marșrutizat, linia activității sale de informații va fi definită în permanență de către persoana sa de contact, în conformitate cu necesitățile serviciilor de informații.

La sfârșitul instruirii, ofițerii au explicat persoanei din rețea condițiile pentru care răspundea securitatea statului.

Personalul organelor informative și-au asumat responsabilitatea colectivă pentru siguranța agentului și au promis să trateze relația existentă ca pe un secret de stat. De asemenea, aceștia au promis că îi vor pune la dispoziție o sumă suficientă de bani pentru a-i acoperi cheltuielile de deplasare în timpul detașării permanente în străinătate și în timpul călătoriilor sale în țară. De asemenea, această sumă a fost prevăzută pentru a acoperi cheltuielile efectuate în cursul activității sale în străinătate pentru serviciul de securitate al statului. Cea mai importantă promisiune pentru agent era, de obicei, ajutorul și sprijinul pe care îl primea pentru a-și construi viitoarea carieră în cadrul bisericii. Pentru a consolida relația, ofițerii au semnat *un acord* cu agentul calificat. Acordul includea, de asemenea, obligațiile agentului, sarcinile care trebuie îndeplinite, sarcinile comportamentale care trebuie respectate, linia de conduită care trebuie urmată și angajamentul față de acesta. Angajamentul reciproc a fost astfel confirmat și în scris. De asemenea, este important de remarcat faptul că agenții au semnat acordul, sub numele lor civil și sub cod de nume, care a fost depus la dosarul B (de racolare) al agentului în cauză, pentru păstrare.

După instruire, agentul care aștepta să fie trimis în misiune (marșutizat) a continuat să își îndeplinească sarcinile în conformitate cu așteptările contrainformațiilor interne. Agenții care au locuit în zonele rurale și care așteptau să fie desfășurați s-au deplasat la Budapesta, după cum a fost necesar. Cu astfel de ocazii, a avut loc întâlnirea de familiarizare personală [9], în timpul căreia agentul putea să se întâlnească cu persoana sa de contact din Roma. În timpul întâlnirilor, se discutau detaliile legăturii: locul, metoda și ora întâlnirilor de predare-primire [9], și modalitatea de a solicita o întâlnire extraordinară [9].

În paralel cu formarea agentului, ofițerii competenți ai organelor informative au folosit o metodă de combinare operativă [9], pentru a obține sprijinul Colegiului Episcopal pe baza recomandării episcopului regional competent. Astfel, prin manipularea persoanelor potrivite, agentul instruit a fost pus pe lista celor care urmau să fie trimiși.

Persoana recrutată a sosit la IPM împreună cu ceilalți colegi bursieri, unde a intrat rapid în contact cu persoana de contact. Ofițerul din cadrul Rezidenturii Generale de la Roma, prezent în capitala Italiei sub acoperire, a colaborat cu agentul pentru a stabili un sistem bilateral de apeluri foarte bilaterale și modalitățile seriei de întâlniri. Pe baza a ceea ce a aflat, persoana din interior pregătea un raport scris, dar raporta și oral, atunci când era cazul, în funcție de situația operațională. Agentul a vizitat acasă în timpul concediului de studii. În timpul șederii sale acasă, acesta a participat la o ședință de informare. Întâlnirile au fost repetate de mai multe ori, după cum a fost necesar, pentru a permite o evaluare globală a activităților sale și pentru a-i spori cunoștințele în materie de securitate a statului.

Corespondența agenților detașați la IPM a continuat să fie monitorizată. Chitanțele ocazionale din dosare arată, de asemenea, că agentul detașat a primit un sprijin financiar regulat din partea agenției deținătoare relevante.

După terminarea studiilor, studentul recrutat s-a întors acasă și a ocupat locul care i-a fost atribuit. Relațiile cu securitatea statului erau, în general, neîntrerupte. Agentul a fost predat de către Direcția III/I secției competente din Direcția III/III-1-a. Unitatea centrală de informații interne păstra adesea agenți cu înaltă calificare sub propria autoritate. Rareori, dar ocazional, unitatea centrală a predat persoana din rețea înapoi organului județean competent al securității statului pentru a fi reținută.

Efectele sistemului

După o scurtă descriere a procedurii putem înțelege mai ușor declarațiile statistice și rapoartele de evaluare pe care le-am citit în dosarele referitoare la IPM. Acestea arată că, în 1973, dintre cei 10 preoți, membri ai IPM, organele informative responsabile aveau o rețea de cinci persoane și un contact social [9]. În plus, patru colaboratori secreți, angajați anterior de către departamentul competent al Serviciului de Informații Interne (III/III-1-a), erau ținuti la vedere de către Rezidentura Generală de la Roma. Recrutarea nu a scăpat nici conducerii IPM: „La începutul anului universitar, rectorul IPM a fost promovat la o funcție în guvernarea ecleziastică superioară, iar sarcina cea mai importantă a fost, prin urmare, selecția, inițierea și formarea personalității noului rector” [2, p. 62].

Procedura poate fi comparată cu o rotație, prin care, în timpul lunilor de vară, personalul rețelei este informat, evaluat și instruit în comun pentru anul următor de către ofițerii de informații din cadrul Direcției III/I-4 și ofițerii operaționali din cadrul Direcției III/III-1-a.

Ofițerii de securitate de stat, folosindu-se de potențialul lor operațional îi plasau pe studenții care își terminau studiile ca profesori în seminarii sau în alte posturi de conducere ale bisericii. Iar printre noii studenți se aflau agenți proaspăt instruiți și pregătiți care, în toamna următoare începeau noul an universitar alături de colegii lor. Datorită unei metode eficiente a securității statului, la începutul anului academic 1973-1974, Rezidența din Roma a angajat trei persoane din rețea și trei contacte sociale în cadrul IPM.

Până în 1976, oficialii de securitate de stat care se ocupau de IPM au scris cu satisfacție că „activitățile și comportamentul directorului și al studenților Institutului sunt în conformitate cu interesele politicii noastre bisericești. IPM din Roma a devenit un institut central recunoscut și respectat al bisericii maghiare. În această perioadă, membrii rețelei și-au desfășurat activitatea în conformitate cu obiectivele noastre operaționale și au oferit un sprijin valoros pentru activitatea noastră de informații și contrainformații. Mulți dintre bursierii care au absolvit la Roma, în majoritate persoanele din rețea angajate în cadrul instituției, au ajuns să ocupe poziții bisericești importante după finalizarea studiilor” [2, p. 72].

Astfel, neîncrederea inițială a fost depășită, după cum a arătat faptul că în 1969 Institutul a primit binecuvântarea papală, iar Giovanni Cheli [10] a vizitat Institutul de trei ori. De asemenea, o parte din clerul din exil s-a împăcat cu situația și a vizitat în mod regulat studenții IPM. De exemplu, fostul general piarist Tomek Vince [11] stătea de vorbă deseori cu studenții.

Securitatea de stat și-a revendicat „victoria” și toate rapoartele lor de sinteză au accentuat acest lucru. „Victoria” mai puțin vizibilă este reflectată în cifrele uluitoare ale statisticilor rezumative. În cei zece ani de existență a Institutului, 46 de persoane au studiat acolo (inclusiv cei care au fost acolo în anul universitar 1976), dintre care 20 de persoane au făcut parte din rețea.

Dintre bursieri, 38 de preoți și-au finalizat studiile între 1965 și 1975. Patru dintre cei 38 nu și-au continuat cariera ecleziastică din diverse motive. Potrivit raportului de sinteză din februarie 1976, majoritatea bursierilor au lucrat anterior ca și capelani sau preoți înainte de a-și începe studiile, dar după finalizarea studiilor au fost numiți într-o funcție în administrația bisericii sau ca profesori. Din punct de vedere numeric, 23 dintre cele 34 de persoane au fost promovate în poziții superioare, în timp ce ceilalți au rămas în aceeași poziție.

În primul grup au fost 13 membri ai rețelei și 2 în cel de-al doilea. „dintre primii membri, angajăm mai mulți membri ai rețelei, foarte calificați, de încredere, cu contacte bune la Roma, care au o perspectivă și pot fi aduși într-o poziție pe linia conducerii bisericii” [12, pp. 189-215]. Deloc surprinzător, absolvenții de la Roma erau văzuți ca o mare oportunitate de către securitatea statului. Acest lucru părea fezabil și pentru că subdiviziunea centrală (a Direcției III/III-1-a) nu a returnat agenți cu înaltă calificare către departamentele regionale.

Serviciile de securitate ale statului au declarat cu fermitate că preoții care studiază la Roma sunt studiați și monitorizați de Vatican și că cei pe care îi consideră potriviți vor fi promovați mai târziu în posturi guvernamentale ecleziastice mai înalte. Astfel, preoții care au absolvit la Roma erau, de asemenea, candidați potențiali și potriviți pentru posturi în conducere a bisericii și în ochii Vaticanului.

De aici și prioritatea acordată „activității operaționale de a umple locurile vacante de bursieri ai Institutului, care vizează recrutarea și plasarea în rețea a persoanelor potrivite și să obstrucționeze promovarea candidaților nepotriviți pentru episcopat” [2, p. 77]. Această „infiltrare” a fost atât de reușită încât raportul de evaluare la 10 ani afirmă cu mândrie că nu existau persoane ostile din punct de vedere politic printre absolvenții Institutului.

Securitatea statului a formulat anumite critici ca lipsa de disponibilitate de a se înscrie. În evaluarea lor, liderii diecezani au avut păreri diferite cu privire la necesitatea perfecționării preoților lor la Roma. Nicăieri nu a existat o nevoie conștientă și planificată de perfecționare, de formare suplimentară. Ideea că sistemul în vigoare ar putea să nu fie favorabil studiilor în străinătate nici măcar nu le-a trecut prin cap ofițerilor. „Selecția candidaților se baza mai mult pe o anumită spontaneitate și pe criterii subiective” [13, pp. 105-106] – astfel se rezuma declarația nu prea favorabilă.

În opinia ofițerilor operaționali, un astfel de comportament a îngreunat și a întârziat mult detectarea și, prin urmare, intrarea în rețeaua selectată. Episcopii și-au explicat reticența prin costurile tot mai mari de întreținere a Institutului. Dar comportamentul lor era, de fapt, justificat de alți factori. Pe de o parte, ei nu aveau încredere în tendințele progresiste din punct de vedere teologic ale universităților din Roma, iar pe de altă parte, se temeau că discuțiile bursierilor le-ar putea compromite identitatea la Roma.

Concluzii

Înțelegerea procedurilor de marșrutizare ne-a adus mai aproape de înțelegerea modului în care au funcționat agențiile de informații, dar ar fi simplist să pretindem că am descoperit integral mecanismul prin care acestea operează. Cu toate acestea, pare a fi esențial pentru a înțelege cum s-au desfășurat lucrurile la Institutul Pontifical Maghiar, deoarece cunoașterea regulilor generale ale jocului poate face ca punerea în lumină a carierelor individuale să fie mai reușită și mai eficientă. De asemenea, trebuie menționat faptul că, prin explorarea instrumentelor serviciilor de securitate ale statului, am dorit să oferim un ajutor pentru activitatea de prelucrare a surselor. Astfel, am avut ocazia să observăm pe scurt funcționarea unei singure proceduri prin examinarea câtorva cazuri individuale și prin consultarea manualelor de specialitate. În consecință, este mai ușor de examinat faptul că ce alte răspunsuri „de viața reală” ar fi putut da persoanele în cauză, aflate în situațiile de viață prezentate, având cantitatea de informații de care dispuneau.

Referințe:

1. Institutul Pontifical Maghiar (Pápai Magyar Egyházi Intézet), denumit în continuare IPM): Departamentul Ecleziastic a fost o secție a Collegium Hungaricum, fondat în 1927. În 1940, Papa Pius al XII-lea a ridicat Secția ecleziastică la statutul de Institut. Între 1948 și 1964, IPM a fost condus de preoți în exil. În 1964, în temeiul unui acord parțial între Sfântul Scaun și guvernul Kádár, preoții din exil au predat Institutul Colegiului Episcopal. Din acel moment, preoților și călugărilor diecezani li s-a permis să urmeze studii superioare la recomandarea episcopului, cu permisiunea Colegiului Episcopal și a Oficiului Ecleziastic de Stat.
2. Arhiva Istorică a Serviciilor Securității Statului (în continuare ÁBTL) 3. 1. 1. O-20011. „Palota” fn. d.(dosar) p. 5.
3. Direcția III/III-1-a se ocupa de serviciile de informații interne, inclusiv de Biserica Catolică.
4. Secția a 4-a din Direcția de informații externe.
5. ÁBTL 3. 2. 1. Bt 2027/2 „Rákoshegyi”
6. ÁBTL 3. 1. 2. M - 36 870. „Hevesi”, „Pary”, 3. 2. 3. Mt -1915/1 Nyiri, 3. 1. 2. M -38234 „Póló Márk”, 3. 2. 3. Mt -1356 „Rákoshegyi”
7. ÁBTL ÁB. 313. ANDRÁS, PETRESICS – ATTILA, GERGELY: Formarea personalului din rețea pentru sarcini operaționale, angajat în străinătate pentru o perioadă scurtă sau lungă de timp. Budapesta, 1980 (Institutul de Poliție, Departamentul Securității Statului. În continuare: PETRESICS-GERGELY, 1980); ÁBTL ÁB. 378. Budapesta, 1982 (Direcția de studii și de propagandă, Ministerul de Interne).
8. Din motive de definiție și credibilitate, termenii sunt utilizați în lucrarea de față după Dicționarul Explicativ al Securității Statului (în continuare: ÁÉK). Manualul a fost publicat în 1980 de către Ministerul de Interne pentru uz intern, în 1 000 de exemplare numerotate. ÁBTL ÁB 842. Agenție rezidentă/Rezidentă – o formă conspirativă de organizare formată din ofițeri de securitate a statului sau membri ai rețelei, instruiți pentru a îndeplini sarcini specifice – operaționale – de securitate a statului. Este condusă de un rezident – poate fi internă, străină, legală sau ilegală. Din punct de vedere al funcției sale, poate fi: principală, direcțională, țintă și auxiliară. ÁBTL 3. 1. 8. Cs - 687 „Honatalanok” – (Apatrizi) dosar de grup deschis pentru preoții emigranți care au activat în IPM în anii 1950. Din această perioadă, sunt semnalate două persoane din rețeaua permanentă din Roma: „Giovanni” și „Amadeo”. Din acest dosar reiese, de asemenea, că Rezidentura din Roma funcționa deja intensiv în această perioadă.
9. ÁBTL ÁB 842. *Căutarea persoanelor potrivite pentru racolare* – o fază a creării rețelei în care diferite persoane sunt căutate și luate în considerare pentru o anumită funcție de rețea în scopul selecției. ÁBTL ÁB 280. IVANIN, G. I.: *Unele probleme de psihologie operațională*. Pregătită pentru angajații din organele securității statului și pentru profesorii de științe speciale din școlile cekiste, Moscova, 1973. Volumul oferă o prezentare detaliată a instrumentelor și procedurilor psihologice pentru selectarea și controlul adecvat al țintelor.

ÁBTL 842. ÁB. 842. ÁÉK *Studiul* este procesul de lucru în cadrul căruia datele obținute și verificate prin intermediul mijloacelor și metodelor de investigare (operaționale) sub acoperire utilizate oferă un răspuns la întrebarea în ce măsură sunt date bazele pentru recrutarea candidatului selectat, precum și aptitudinile candidatului, calitățile personale și condițiile pentru stabilirea unei cooperări sub acoperire. Principiile: conspirativ, ținut (luare în obiectiv), planificat și continuu.

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK. *Control operativ* – (1.) proces de lucru în scop preventiv – prin utilizarea de mijloace și metode secrete, ascunse și vădite – pentru a obține informații continue despre situația unui obiect, a unei zone sau a unei linii contaminate de elemente potențial ostile sau de o activitate ostilă, (2.) pentru a stabili fiabilitatea și adecvarea persoanei din rețea, eficacitatea deciziei operaționale, autenticitatea datelor obținute, pentru a facilita continuitatea implementării, pentru a pregăti următoarea decizie operațională. – Mijloace: controlul personal al ofițerului operativ și orice mijloace de investigare (operaționale) sub acoperire pot servi ca mijloace.

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK. *Calitățile particulare ale persoanei din rețea* – (sub formă de rezumat, următoarele): capacitatea intelectuală, studii, concepția despre lume, convingerile politice, calitățile de caracter (încredere), pasiunile dezvoltate, înclinațiile, obiceiurile tipice, temperamentul, calitățile voinței, circumstanțele personale, sănătatea, aspectul fizic.

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK. *Prevenirea* – prevenire, acțiune preventivă, măsuri de precauție – Prevenire generală: prevenire: pentru a reduce oportunitățile de dezvoltare a unei activități ostile – Prevenire individuală – specifică – pentru a preveni sau a evita săvârșirea unei infracțiuni de către o anumită persoană sau un anumit grup.

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK. *Influențarea* – o metodă operațională de prevenire. Schimbarea într-o direcție favorabilă a voinței, atitudinilor și emoțiilor persoanelor cu trăsături personale nefavorabile din punct de vedere politic, care se îndreaptă spre tendințe negative.

ÁB. 842. ÁÉK. *Conspirația* – sistemul de funcționare a serviciilor secrete și ascunderea activităților lor sistematice. Eficacitatea mijloacelor și metodelor depinde de caracterul lor secret.

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK *Încredere* – certitudinea intențiilor unei persoane, a convingerilor adevărate, a sincerității sale. Încrederea unei persoane din rețea se bazează pe dualitatea jocului de rol. El are încredere totală în organele noastre informative, cooperează cu acestea fără rezerve și este onest, dar în același timp se prefacă că este așa în fața adversarului.

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK *Rețeaua* – totalitatea colaboratorilor secreți ai serviciilor de securitate ale statului. Principalul instrument al cărui membri, sub conducerea și îndrumarea organelor de securitate ale statului, participă, în cadrul unei cooperări secrete organizate, la obținerea de informații necesare pentru consolidarea apărării Republicii Populare Maghiare, la punerea în aplicare a unor măsuri operaționale secrete, la depistarea, prevenirea și întreruperea acțiunilor de minare ale inamicilor externi și interni. Membrii săi sunt calificați în funcție de relația lor de muncă cu serviciile de securitate ale statului.

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK. *Control K* – un control operativ al corespondenței, în timpul căruia corespondența unei persoane care face obiectul unei anchete confidentiale este deschisă sau, uneori, confiscată de serviciile de securitate ale statului.

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK. *Interceptare* – înregistrarea și prelucrarea vorbelor în direct, a convorbirilor telefonice, a traficului radio sau a sunetelor mecanice prin mijloace secrete cu ajutorul unui echipament operațional (regulamentul 3/a se referea la tehnica de interceptare telefonică, iar regulamentul 3/e la tehnica de interceptare a încăperilor).

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK. *Plan de instruire* – un document care conține temele, instrumentele și metodele de formare profesională – operațională – a unei persoane din rețea. Amploarea și profunzimea formării este proporțională cu calificările necesare pentru funcția de rețea care urmează să fie îndeplinită. Finalizarea planului este inclusă în calificare.

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK. *Sursa de informații* – setul de suporturi de date din care agențiile de informații și de securitate obțin date de interes

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK *Analiză* – descompunerea informațiilor relevante pentru securitatea statului în elementele sale, prin abstractizare logică pentru a identifica cauzele profunde în scopul de a identifica cauzele profunde. Examinarea elementelor în sine și în interrelațiile lor în vederea relevării factorilor relevanți implicați în dezvoltarea activității ostile, a tendinței dăunătoare. Aceasta trebuie să se bazeze pe informații suficiente și verificate.

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK. *Acțiune informativă camuflată* – agentul sau ofițerul de informații obține informații sau date valoroase prin intermediul unei conversații, astfel încât partenerul să nu știe că are de-a face cu un inamic și că a divulgat informații importante. El nu este conștient de intențiile „camuflate” ale inamicului. Conversația este planificată și pregătită de către ofițerul sau agentul de informații.

ÁBTL ÁB. 842. ÁÉK *Culegere de date* – un proces, deschis sau ascuns, care utilizează mijloace deschise sau ascunse, pentru a obține informații care conțin fapte specifice și verificate. Scopul: pentru a obține cunoștințe despre inamic sau pentru a satisface alte interese operaționale.

Păstrarea legăturii – o condiție prealabilă pentru crearea de rețele organizaționale. Sistemul de flux reciproc de informații între organismul de securitate de stat și rețea. Partea cea mai vulnerabilă a rețelei. Principiile sale organizatorice: secret (conspirativ), continuu (continuitate), control și planificat. Forme: personală, fizică, cu implicarea unui intermediar – și o combinație a celor de mai sus.

ÁBTL ÁB. 842. *Crearea legăturilor* – sistem de comunicare utilizat în activitățile de informații și contrainformații, cu utilizarea complexă a tuturor mijloacelor și metodelor speciale care asigură fluxul de informații și materiale între un organ de securitate a statului și o persoană din rețea sau între un organ de securitate a statului și o persoană (persoane), de exemplu, în timpul operațiunilor etc. Cerință: conspirativă, rapidă, continuă, fiabilă. Forme: personală, impersonală, combinație a celor de mai sus.

ÁBTL ÁB. 842.. *Autocontrol* – calitatea psihică de a fi capabil să se autodisciplineze (autodisciplină). Formă de comportament așteptată pe baza unei vigilențe obligatorii pentru a exclude posibilitatea deconspirării. Cel mai frecvent utilizat în teren: legătura dintre ofițerul operativ și persoana din rețea Autocontrolul mișcării – pentru a determina dacă o persoană neautorizată se află la vedere.

ÁBTL ÁB. 842 *Întâlniri* – o formă personală de contact între serviciile de securitate ale statului și persoana din rețea, care are loc prin intermediul ofițerului de legătură, rezident (de legătură). Tipuri: întâlniri de serie, de asigurare, de asigurare de la un capăt la altul, extraordinare, de primire de materiale, de contact-recepție și de verificare (vizuală).

ÁBTL ÁB 842. ÁÉK. *Legendă* – O explicație plauzibilă și verificabilă pentru a legitima o acțiune sau o combinație operațională. Bazată pe elemente ale realității, documentată după caz. Legenda trebuie respectată și în cazul deconspirării.

ÁBTL ÁB 842. ÁÉK *Percheziție sub acoperire* – o activitate a organelor de securitate ale statului în cursul căreia se percheziționează casa, apartamentul, locul de muncă, camera de hotel, hainele, bagajele sau bagajele unei persoane suspectate că a comis o activitate ostilă. Aceasta include percheziții ale vehiculelor și ale mijloacelor de transport.

ÁBTL ÁB 842. ÁÉK *Percheziție sub acoperire* – o activitate a organelor de securitate ale statului în cursul căreia se percheziționează casa, apartamentul, locul de muncă, camera de hotel, hainele, bagajele sau bagajele unei persoane suspectate că a comis o activitate ostilă. Aceasta include percheziții ale vehiculelor și ale mijloacelor de transport.

ÁBTL ÁB 842. ÁÉK *Provocare* – provocare, instigare, incitare, provocare. Așa-zisul subterfugiu al agențiilor de poliție și al serviciilor secrete din țările capitaliste.

ÁBTL ÁB 842. ÁÉK *Linia de conduită* – comportamentul definit al persoanei din rețea în mediul său în fața inamicului pentru a-și îndeplini sarcina. Aceasta trebuie să fie controlabilă în toate elementele sale și să aibă o relație logică cu manifestările și comportamentul său. Elemente: profil politic, conduită morală

ÁBTL ÁB 842. ÁÉK. *Necesități informative:* – centrele de informații stabilesc cerințele de informații pentru rezidenții și rețelele lor în funcție de situația politică, economică și militară. Acestea pot fi politice, economice, comerciale, tehnico-militare, tehnico-științifice sau operaționale. Pe tipuri: pe termen lung sau scurt, generale, continue, urgente și specializate.

ÁBTL ÁB 842. ÁÉK *Familiarizarea personală* – element esențial de contact direct și de studiu între un membru al serviciului de securitate al statului și candidatul la recrutare. Scopul: verificarea datelor studiului; stabilirea sarcinilor ulterioare; alegerea metodei de invitație (loc, timp); colectarea de date suplimentare pentru punerea în aplicare a recrutării. Forme: conspirat (identitatea ofițerului operational rămâne necunoscută); sub acoperire (folosind situația naturală, reprezentând o altă agenție); deschis (cel familiarizat poate pune în aplicare, de asemenea, recrutarea).

ÁBTL ÁB 842. ÁÉK *Ședință de predare-primire materială* – un caz special de ședință extraordinară, atunci când predarea materială are loc într-un loc public, fără negocieri și ședință de informare, deghizând orice fel de legătură; de exemplu: într-un bar, tramvai, supermarket, cinematograful etc. Ședința nu este posibilă din cauza situației operaționale sau a situației conspirative a uneia dintre părți.

ÁBTL ÁB 842. ÁÉK *Ședință de predare-primire materială* – un caz special de ședință extraordinară, atunci când predarea materială are loc într-un loc public, fără negocieri și ședință de informare, deghizând orice fel de legătură; de exemplu: într-un bar, tramvai, supermarket, cinematograful etc. Ședința nu este posibilă din cauza situației operaționale sau a situației conspirative a uneia dintre părți.

ÁBTL ÁB 842. ÁÉK. *Întâlnire extraordinară* – o reuniune neorganizată între două reuniuni ordinare. Aceasta poate fi organizată la inițiativa oricăreia dintre părți.

ÁBTL ÁB 842. *Combinăție operativă* – un sistem coerent de forțe, mijloace, metode utilizate simultan pentru a efectua o detecție mai profundă, pentru a preveni, obstrucționa, restricționa, întrerupe sau extrage o persoană din rețea, pentru a dovedi sau preveni o infracțiune, în alte scopuri operaționale.

ÁBTL ÁB 842. Un *contact social* a fost definit ca fiind o persoană loială socialismului care, la cerere sau în mod voluntar, asistă și informează în mod continuu serviciile de securitate ale statului.

10. CHELI, GIOVANNI (1918-2013) Cardinal. Hirotonit preot în 1942. Membru al serviciului diplomatic al Sfântului Scaun în Guatemala, Spania și Italia. Membru al Biroului de Informații al Vaticanului din 1967. Unul dintre cei mai cunoscuți diplomați ai Sfântului Scaun. A vizitat Ungaria în mai multe rânduri, iar în 1971 a purtat convorbiri cu Mindszenty, care se afla la Ambasada SUA din Budapesta. La 28 septembrie 1971, a fost unul dintre însoțitorii acestuia atunci când a trebuit să părăsească Ambasada SUA și Ungaria. În 1973, Papa Paul al VI-lea îl numește observator al Sfântului Scaun la Organizația Națiunilor Unite. În 1978, este consacrat episcop și devine primul nunțiu apostolic la Națiunile Unite. Din 1986 până în 1998, a fost președinte al Consiliului Pontifical pentru itineranți și călători. Papa Ioan Paul al II-lea l-a avansat cardinal în 1998.
11. VINCE, TOMEK (Palocsa, jud. Sáros 9 noiembrie 1892 – Roma, 18 aprilie 1986) călugăr piarist. A intrat în Ordinul Piarist la vârsta de 16 ani. A fost hirotonit preot în 1916. În 1919 a obținut doctoratul în teologie, iar în 1920 a fost numit profesor la Colegiul Ordinului din Budapesta, unde a devenit și prefect. Între 1928 și 1940 a fost asistent provincial, în același timp rector al mănăstirii din Budapesta, iar din 1940 a fost și administrator al ordinului. În 1946, a devenit superior provincial al piariștilor maghiari, iar în 1947 a fost ales general la capitolul Ordinului ținut la Roma.
12. ÁBTL 3. 1. 5. O-20011. „Palota” fn. 77. p. Un exemplu semnificativ în acest sens este cazul agentului cu numele de cod „Nyiri-Keleti”. În acest context, a se vedea lucrarea lui CSABA SZABÓ: „Nyiri” și „Keleti” – Keresztes, în *Egyháztörténeti Szemle*, VIII/1, Miskolc, 2007, pp. 189-215.
13. ÁBTL 3. 1. 2. M - 38234 „Póló Márk” 105-106. În cazul Póló Márk, factorul subiectiv a fost că episcopii au dorit să influențeze lista bursierilor IPM, în interes personal. În acest caz, Mark Póló a avut noroc, fiind inclus în listă.

Date despre autor:

István BANDI, doctorand la Universitatea Națională de Servicii Publice (NKE) Budapesta, Ungaria. Arhiva Istorică a Serviciilor Secrete din Ungaria (ABTL), Budapesta, Ungaria.

E-mail: istvanbandi@gmail.com

ORCID: 0000-0002-4301-3755

Prezentat la 07.12.2023